

Uredništvo in prevajalstvo
2887 S. Lawrence Ave.
Office of Publication
2887 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XIX.

Cena lista
je \$5.00

Entered as second-class under January 23, 1912, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Subscription \$300
Yearly

STEV.—NUMBER 144

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRIZADEVANJE ZA URAVNANJE PREGOVNIŠKE INDUSTRIJE JE VSE ZAMAN

V zbornici se oglašala govorniki za govornikom. — Nameni teh govornikov so čisti. — Uspeha pa ni.

Washington, D. C. — Odkar je kongresnik Parker, predsednik zbornice odbora za mednarodno in tujo trgovino, kateremu je poverjena tudi legislacija za prenegovniško industrijo, izrekel, da ne bo predložena zbornica predloga, ki ima opraviti s pomanjkanjem premoga ali stavkami na polju premoga, se je odločilo pol tuceta kongresnikov za besedo, da povedo svoje mnenje zbornici, kako sodijo o zakonodajstvu za odpravo prenegovnih kriz.

Kongresnik Jacobstein je prvi, ki se je priključil za besedo. On je avtor najboljših predlogov, kar so jih sestavili pripadniki starš

Krivdo za garysko razstrelbo vrčajo na delavca

Toda ali ni kompanija kriva, da je imela na važnem mestu neizvežbanega delavca?

Gary, Ind. — V petek je umrla trinajsta žrtev silne razstrelbe v koksovni Illinois Steel kompaniji, ki se je pripetila zadnji ponedeljek dopoldne. Mr. lakoogledna porota, ki je preiskovala vzrok eksplozije, je v petek podala skoro istočasno, ko je umrla trinajst delavec kot žrtev iste eksplozije, svoje poročilo, v katerem vrčajo vso krivdo za nevarno na nekoga neidentificiranega delavca, ki je bil malomaren — kakor pravi poročilo.

V kompanijski bolnici leži še štirinajst resno ranjenih delavcev.

Mr. lakoogledna porota pravi, da je tisti "malomarni delavec" pustil plin uhajati iz koksovne peči. Kompanijski uradniki so izrazili svoje mnenje, da se je tisti uhajajoči plin ugal od neke lokomotive, ki je bila v bližini tistega tovarniškega poslopja.

Rečimo, da je bil res kriv nesreče kak "malomaren delavec". Toda sprajanje je, če ni ta malomarnost obstojala v tem, ker je bil neizvežban in se ni spoznal v aparatih, ki so gotovo kazali, da plin uhaja. Kompanija je brez dvoma imela na tistem nevarnem mestu kakoga navadnega neizkušnega delavca, kajti neizkušen delavec zahteva manj plače kot izkušeni delavec. In tako je v resnici kriva kompanija, toda svojo krivdo je svrnila na rame tistega delavca in Mr. lakoogledna porota je potrdila to, kar je rekla kompanija.

TRIMILIONSKA KORUPCIJA V PENNSYLVANIJ

Poročila kampanjskih odborov povečala prejšnjo vsoto. — Preiskovalni odtok bo natančno preiskoval delovanje Antimonalne lige.

Harrisburg, Pa. — Senalni preiskovalni odtok je ugotovil, da je bilo pri sednjih primarnih volitvah v Pensylvaniji izdanih skoro dva milijona dolarjev, toda v petek se je izkazalo, da je bilo v resnici izdano še en milijon več. Sedmje dni so namreč kampanjski odbori v smislu zakona predložili svoja poročila o prejemkih in izdatkih tekom primarne kampanje, in ko so sešteli izdane vsote vseh kampanjskih odborov, so dobili skupno vsoto skoro treh milijonov dolarjev.

Senatorska nominacijska tekma, v kateri je kongresnik William S. Vora porabil senatorja Pepperja in gubernerja Pinchota, je stala \$2,500,000, toda ta vsota bo narasla še za več stotico, kajti vsi kampanjski odbori se niso predložili državnemu volilnemu odboru predpisanih poročil. Poročila nadalje izkazujejo, da je bilo za kandidata za gubernerja izdanih skoro šest milijonov; sedanjnja poročila izkazujejo vsoto \$225,000 za gubernerske kandidate.

Preiskovalni odtok je na podlagi izpovedi zaslišanih prič ugotovil, da je bilo za Vora izdanih približno \$995,000. Ta vsota pa je narasla sedaj za \$16,408; toliko je namreč izdal za Vora Straubenbergjev odbor, kakor je sam poročal v svojem poročilu.

Večji kampanjski odbori za volilno listino, kateri je načeloval senator Pepper, so — kakor navajajo v svojih poročilih — izdali vsaga skupaj \$1,631,242.

Senalni preiskovalni odtok je tekom svoje preiskave ugotovil glede Pinchotove kampanje, da je bilo sanj izdanih približno \$195,000.

Washington, D. C. — Preiskovalni odtok, na čelu mu odločni senator James Reed iz Misourija, ki preiskuje zadnje primarne volitve v Pensylvaniji, pri katerih je igral glavno ulogo denar iz žepov velebizniških interesov, bo mimogrede temeljito preiskal drob zloglasni Antimonalni ligi. Odtok je že opravil iz suhaškega carja Wheelerja, generalnega svetovaleca Antimonalne lige, jako zanimive stvari. Odtok pa je odločen, da bo prav do dna razkril delovanje in metode največje zloglasniške organizacije, kar jih je bilo kdaj v Ameriki organiziranih.

Odtok je naročil Wheelerju, da naj prinese pred odtok vse ligine blagajniške in bančne knjige, da se vidi, odkod liga dobi denar in kako z njim razpolaga. Odtok bo še nadalje temeljito iskal Wheelerja ter bo poklical na pričevalno klop še par drugih važnejših suhašev. Na ta način namerava odtok spraviti na dan, kako je Antimonalna liga kontrolirala večino v obeh zbornicah zveznega kongresa in v obeh zbornicah v več kot tridesetih državah, in na kak način je zakonodajalcem diktirala zakone.

Senatorji in kongresniki, katere je Wheeler pri zaslišavanju v četrtak imenoval, da so prejemali plačo od lige za svoje suhaške govore, so že naslednjega dne pričeli podajati svoje izjave, v katerih se skušajo opravičevati. Izgovarjajo se, da niso dobili mnogo več kot povprečne stroške, in da so delali za "dobro stvar".

Poljska tudi proti z izstopom iz lige

Voditelji lige narodov so v paniki in morda skličejo izredno sejo sveta v avgustu.

Zeneva, 19. jun. — Poljska je zagrozila, da izstopi iz lige narodov, ako ne dobi stalnega sedeža v svetu lige narodov v prihodnjem septembru. Enako sta zapretili tudi Španija in Kitajska. Brazilija je še nazarila, da izstopi iz lige.

Tajništvo lige narodov je v paniki valed teh groženj. Voditelji se boje, da bo najbrž treba sklicati izredno sejo sveta v avgustu z namenom, da se poljske kakšna rešitev, ki prepreči splošen beg iz lige narodov.

Jugoslovanski romarji pridržani v New Yorku

Štirinšestdeset Slovencev, Hrvatov in Macedoncev odpeljanih na Ellis Island, kjer bodo danes drugič zaslišani. Romarji so na sumu, da so prišli na evharistični kongres le pod pretvezo naseljstva.

New York, N. Y. — Sedemdeset delegatov iz Jugoslavije, ki so namenjeni na evharistični kongres v Chicago, je bilo pridržanih na parniku "Berengaria," ki je dospel iz Cherbourga v New York v petek zvečer. Romarji so morali prenočiti na parniku in v soboto so bili zaslišani v obzornici drugega razreda.

Naselniški uradniki so izpraševali pridržance tri ure, nakar so dovolili dvema duhovnikoma in 21 laikom, da se šli na suho. Ostalih 64 romarjev je pa moralo ostati na "Berengariji" do ponedeljka, nakar bodo prepeljani na otok Ellis Island in ponovno zaslišani. V skupini so Slovenci, Hrvatje, Srbi, Macedonci, Bolgari in Čehi.

Vzrok pridržanja romarjev po naselniških oblasteh je, ker so na sumu, da v resnici niso prišli sem zato, da posetijo evharistični kongres.

(Prosveta je bila informirana v soboto, da je v prvi skupini romarjev, katero je pripeljal škof Jugič, prišlo le osemnajst oseb. Skupina je dospela v Chicago v petek popoldne. Sprejem na postaji je bil zelo klavirn. Čikaški listi so prihod Slovencev popolnoma ignorirali.)

Coolidge, daal povabljen, ni hotel priti v Chicago

Postal pa je Davisa, tajnika za delo, ki se je povabljal pred kardinali.

Chicago. — Kardinal Mundelein je povabil predsednika Coolidgea na evharistični kongres, toda Coolidge se ni odzval. Postal pa je James J. Davisa, tajnika departmanta za delo, ki je v petek zvečer v Colliseum predčital predsednikov odgovor na povabilo. V Colliseum sta omenjeni več čikaški župan Deaver in Illinoiski guvernor Small predstavniki — kot javna uradnika, torej oficijelno, s čimer je bila kršena ustava države Illinois in zvezna ustava, ker prva in druga ne priznava nobene vere in cerkve — evropske kardinala.

Coolidge je odgovoril v pismu, da nima časa iti v Chicago. Nato je pisal, da mu je nekdo povedal, da bo to eno najvažnejših cerkvenih zborovanj, kar jih je bilo zadnje čase v Ameriki. Amerika je še daleč časa pod vtisom — je nadaljeval Coolidge — da se bolj brigamo za materialne stvari, toda on misli, da materialna prosperiteta sloni na "duhovnih realnostih". Zapisal je tudi, da je nemogoče ustvariti sistem trgovine, ki ne temelji na kreditu, zaupnosti in veri. (To je novica za tesarjevega sina iz Nazareta, ki je — kot pripovedujejo — izgnal kramarje iz templja.) Coolidge je zaključil, da je vera v Ameriki svobodna in po njegovem mnenju potrebna za gospodarski napredek. Predsednik se je previdno ognil vsake besede, ki bi značila, da on pozdravlja zborovanje ali mu želi kak uspeh.

(Coolidge je v pismu ogovoril kardinala Mundeleina s "Your honor" — kar je plašč tega poročila razločno ališal, ko je poslušal na svojem domu na radio — toda čikaški listi so popravili v "Your Eminence", da ne bo javnost vedela, kako neveden je predsednik Združenih držav glede teatralnih naslovov visoke rimske duhovščine.)

Cesar pa ni storil Coolidge, je popravil Davis, ki je po prečitanih pisma naredil propagandni govor za Rim. Davis je kričal kakor jesihar in izval je pravcato tuljenje v Colliseum, ko je delal laskave poklone hierarhiji in rekel med drugim, da on zagotavlja kardinala, da bodo vedno našli v Ameriki svobodo vero in ne glede na to, kakšne razmere prevladajo v drugih delih tega kontinenta. Pri tem je nedvomno misljal na Mehiko.

Ameriški turisti razpalili Francoze

Pariški listi poročajo o "velikem škandalu", ker so trije turisti popleskali ves kupej s frankovnimi novčanicami.

Pariz, 19. jun. — Pariško časopisje ogorčeno javlja o novem "ameriškem škandalu". Trije ameriški turisti, ki so imeli na kupe francoskega papirnatega denarja, so za kratek čas popleskali s francoskimi bankovci ves železniški kupej, v katerem so se vozili. Pejsali so bankovce na klopi, okna, strop in končno so s listmi pokrili pod. Ko je sprednik protestiral proti temu norčevanju iz francoskega denarja, so Američani odprli steklenice in obrizgali sprevodnika s šampanjcem.

Igraška se je ustrelila.

London, 19. jun. — Regine Flory, francoska gledališka igralka, ki je bila zelo priljubljena v Londonu, se je sinoči ustrelila v gledališču Drury Lane v pričo gledališkega ravnatelja, ker je ni angažiral za prihajajočo predstavo.

WISCONSINSKI SOCIALISTI SO SPREMENILI KANDIDATSKO LISTO.

Milwaukee, Wis. — Ekeku-tiva je v toliko izpremenila kandidatsko listo, ki jo je vzpostavila konvencija, da bo zdaj Leo Krzycki senatorski kandidat za kongres, mesto da kandidira za podgovernerja. Krzycki je član krojaške organizacije Amalgamated Clothing Workers of America.

Novi konflikt v Mandžuriji

Napetost med diktatorjem Čang-tsolinom in sovjeti je sopot velika.

Harbin, Mandžurija, 19. jun. — Na podlagi najnovejšega poročila grozi sopot prolom med mandžurskim diktatorjem Čang-tsolinom in sovjetskimi oblastmi v Sibiriji. Spor je nastal radi kontrole nad kitajsko vzhodno železnico.

Tokijo, 19. jun. — Po zadnjih vesteh iz Mukdena prihajajo ruske rdeče čete v Mandžuriji ob meji Mandžurije. Čang-tsolin se boji invazije ip začel je jemati svoje čete s severne fronte, kjer je njegova armada v sponadu s kuominčunom. Japonake vojaške oblasti skrbno opazujejo konflikt med Mandžurci in sovjetsko Rusijo.

EKSPLOZIJA V ČISTILNICI NARAVNEGA OLJA.

Šest delavcev opečenih.

Bayone, N. J. — V čistilnici za olje Gulf Refining kompanije je eksploziral kotel za destiliranje olja. Olje se je razlilo na delavce in šest delavcev je zadobilo težke opekline po obrazu, životu in rokah.

Živež se je podražil za šest odstotkov v letu

Meseca maja so cene padle v 39 mestih in narasle v enajstih.

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da so cene živim v splošnem po Združenih državah poskočile za 6.25 odstotkov v zadnjih dvanajstih mesecih. Cene stoke okrog 70 odstotkov višje nad onimi leta 1913. V zadnjem maju so cene nekoliko padle v 39 največjih mestih in narasle v enajstih mestih.

Prestop v avstrijski zbornici.

Dunaj, 19. jun. — Kravali v avstrijskem parlamentu se ponavljajo. Krščanski socialci, katerih vodja Seipel se nahaja na evharističnem kongresu v Chicago, so provocirali fiščne spopade s socialisti glede vprašanja veronauka v javnih šolah in izplačevanja državne podpore brezposelnim delavcem. Večraj so socialistični in komunistični delavci na Dunaju upriporili velike demonstracije proti nameravani odpravi podpore brezposelnim.

Nemški referendum ni dobil ustavne velične glasov

14,890,000 volilcev glasovalo za konfiskacijo, toda nasprotniki so ostali delna in s tem preprečili veljavnost glasovanja.

Berlin, 20. jun. — Prvi referendum v Nemčiji je bil danes brez rezultata. Bolj kot nasprotnikov konfiskacije je po prvih poročilih o listu glasovanja uspel toliko, da se ni udeležilo toliko volilcev kot zahteva ustava. Glasovanje je valed tega bilo brez veljave.

Kakor se glase prva poročila, je predloga za konfiskacijo nasprotnikov vseh bivših vladarjev rodila dobila 14,890,000 glasov; toliko je bilo oddanih nasprotnih glasov, ni še znano. Okrog dvanajset milijonov volilcev se je udeležilo glasovanja. V smislu ustave bi moralo biti oddanih najmanj 19,500,000 glasov, da bi bilo glasovanje veljavno.

Mesta in industrijski kraji so s veliko večino glasovali za konfiskacijo. V Berlinu je 75 odstotkov volilcev glasovalo proti odpravnini. Toda na delah je bila udeležba na volilnih tako slaba, da monarhistični volilni uradniki sploh niso šteli glasov. Navzven so bili tišči volilci tudi osleparjeni za glasove.

V teku glasovanja so bili namiri in izgredi v mnogih krajih. V Ammerdorfu blizu Halle je bilo pet oseb teško in dvajset lahko ranjenih v sponadu med fašisti in komunisti.

BIVŠI BUTLEGAR OČITA NAČELNIKU PROHIBIČNEGA ODDELKA ZANEMARJENOST

Butlegarji se bolj boje roparskih veržnikov kot prohibičnih agentov. — Bankirji zapleteni v denarne butlegarske transakcije.

Washington, D. C. — Preiskava pred zborničnim odtokom za transportacijo opojnih pijač prinese marsikaj zanimivega na svetlo, kar bi mogoče ostalo tajno, da ni preiskave. Zaslišan je bil William C. David, ki je bil skozi pet let butlegar in ki izjavlja, da se zdaj več ne ukvarja s butlegarijo. V svoji izpovedi je naglašal, da ni mogel pripraviti prohibičnega načelnika Andrews do tega, da bi nastopil proti raznim kalifornijskim bankam, ki so tvorile sredstvo za izmenjavo pri njegovih transakcijah s opojnimi pijačami.

To je izpovedala priča, ki jo je predstavljal kongresnik La Guardia iz New Yorka in o kateri je bilo rečeno, da njena izpoved povzroči senzacijo. La Guardia je celo zagrozil, da bo zaslišanje obdržal sam, ako zbornični odtok ne mara.

Davidson je izpovedal, da je bil kot butlegar poznan pod imenom William Caine. Andrews mu je naročil naj se obrne na kalifornijske prohibične uradnike. Neki "polkovnik Frith" in njegov pomočnik W. W. Anderson sta odklonila njegovo evidenco. Ponudil se je Andrews kot priča, da razkriva višje glave v butlegarstvu. Skušal je dobiti zveze z Wayne B. Wheelerjem, odvetnikom protialunške lige in Samuel McNabom, distriktnim pravnikom v Los Angelesu. Ta mu je rekel da so bile preiskane njegove bančne transakcije v Kaliforniji in pronašli so, da so se vršile tako kot je Davidson jih navedel.

Davidson je izpovedal, da se butlegarji ne boje prohibičnih agentov in da se bolj boje roparskih veržnikov kot prohibičnih agentov.

Izpovedal je tudi, da mu je znano, da je enajst prohibičnih agentov preiskalo bivši dom Truman H. Newberryja, senatorja, ki je resigniral zaradi škandala pri primarnih volitvah, na W. Jeffersonovi avenuji v Detroitu, in našlo veliko zalogo opojnih pijač. Toda zaveza je bila na sodišču, naenkrat je pa vse vtihnilo o nji.

GOVERNOR SMALL SIMPATIZIRA Z ZAPRTIMI DELAVKANI

Ako je v njegovi moči, jih pomilosti. — Žrtve sodniške prepovedi niso zapuščene. — Na milijone ameriških delavcev simpatizira s njimi.

Springfield, Ill. — Štiri in štirideset delavk, večinoma mladih deklet in mladih mater, zapusti okrajno ječo, ako guvernor Small pronajde, da njegova moč za pomiločenje sega tako daleč, da lahko pomilosti tudi one, ki so bili obsojeni v ječo radi kršenja sodniške prepovedi.

Small ni ostal v dvorni, kako organizirano delavstvo sodi o sodniku Sullivanu. Delavska delegacija in zastopniki cerkve in socialnih naprav so apelirali nanj, da pomilosti 44 delavk in delavcev, ki jih je sodnik Sullivan obsodil na jetniške kazni, ker so kršili sodniško prepoved, ki jo je on izdal ob času stavke krojaških delavcev, ki so organizirani v International Ladies Garment Workers Union.

Delegacijo sta vodila John Fitzpatrick, predsednik Čikaške delavske federacije, in John H. Walker, predsednik Illinoiske delavske federacije, ki je sestala iz Victor Olanderja, Agnes Nestorjeve, I. Davidsona, Mary McDowellove, Lene Brazettije in Ernest A. Bella. Rabina Abram Hirseburg in Felix Sorey se nista mogla osebno udeležiti avdijske, ampak dovožita sta, da se delegacija sklicuje na to, da se onadva strinjata z delom delegacije.

Ko je državni prokurator Carlstrom vprašal, ako niso apelirali na sodnika in podjetnike tudi s človeške strani, je Anna Nestorjeva povedala, koliko se je trudila Jane Adams, da popusti sodnik od kazni. Podjetniki so prepustili stvar svojemu odvetniku, Sullivanu, je pa izjavil, da ne stori ničesar, kar ne privoli odvetnik podjetnikov.

"Faktično izgleda stvar tako," je rekla Nestorjeva, "da odvetnik odloča, kaj se naj stori."

Ta izjava je pa povzročila, da je Olander rekel: "Ta potiska sodnika v pozicijo, da je agent podjetnikov. Naše skušnje, ki jih imamo s sodišči, ustvarjajo v nas dvome, kaj sodnik zastopa."

Olander je dokazal, da se s piketi ravna grše, kakor z žeparji. "Z delavskimi piketi se obračuna kar na debele na sodišču zavojo kršenja sodniške prepovedi," je rekel Olander. "In sicer se obravnava z njimi na ta način, da bi noben sodnik tako ravnal z žeparji."

Glede okrajne ječe v okraju Cook je rekel Olander, da ni zgrajena za človeška bitja.

"Zelo žalostno je, da ostanejo te ženske v ječi," je rekel guvernor Small. "Preiskal bom, kako daleč sega guvernorjeva moč za pomiločenje v tem slučaju."

PREVI KRMAR ODGOVOREN ZA SMRT URKOKA.

Santiago, Kuba. — Štirje uskoki, Angiel William Jones in trije Honduranci so se vthotapili na honduranski parnik "Olancho" in se zaprli v tesno kabino zraven parnih kotlov, ki je služila za razno šaro in ropotljo. Komaj so bili notri, so pričeli razbijati po vratih, kajti v kabini je bila vročina, da ni dala živeti. Prvi krmar Frits Gerler je imel ključ od kabine, toda hotel ni preiskati, zakaj prihaja ropot iz kabine. Po treh urah so odprli kabino in Angiel Jones je bil mrtev, Honduranci so bili še živi in prenesli so jih morali na sveži zrak, da so prišli k sebi. Pomorska oblast je pridržala prvega krmarja.

PREDLOGA ZA NAKUP SREBRA PORAZENA V SENATU.

Washington, D. C. — Senat je s majhno večino odklonil Pittsmovovo predlogo, ki je nalagala zakladniškemu departmantu, da naj kupi 14,500 unč srebra po dolarju unda za kovanje denarja.

NAROCITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

ROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
 Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (May 31, 1926) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO SI GARY PREDSTAVLJA SVOBODO DELAVCEV?

Ako bi hoteli o Elbert Garyju na kratko povedati, kakšno svobodo on privoščil delavcem, tedaj bi rekli, da Gary pravi: "Delavec si se rodil, delavec ostaneš, ubogaj svoje podjetnike in podjetniki te bodo včasih pohvalili in pobožali in rekli, da si tudi človek. Ampak nikdar si ne domišljaj, da bi imel ti pravico v vodstvu in upravi industrije, ako te podjetniki niso spoznali za krotkega in pohlevnega. Izvrši, kar ti ukaže podjetnik, pa molči, kajti gospodar je tvoj podjetnik."

Ampak Gary, ki si sedaj muči svoje možgane, na kakšen način bi narodni jeklarski trust izpremenil v mednarodnega, ne govori tako, kajti take besede bi stotisočim jeklarskim delavcem prehitro odprile oči. Njegove besede so izbrane in prikrite. Gary govori po očetovski in sicer tako kot oni oče, ki ni svojega 14-letnega sina poslal v tovarno, ker primanjkuje kruha v hiši, ampak samo zato, da bo denar zaslužil in ga dajal očetu, da ga nosi na banko za sebe.

Gary je adresiral Ameriški železarski in jeklarski inštitut. Ob tej priliki je dejal, da odborniki delavskih strokovnih organizacij, ki jih je izvolilo tri milijone organiziranih delavcev, ne zastopajo delavcev in ne morejo govoriti v njih imenu. Nato je trdil, da se z delavci ravna lepo in pravično in zato vlada med podjetniki in delavci harmoničen sporazum. Zatem je pa trdil, da delavci stavkajo proti njih volji. Na kar je nadaljeval takole:

"Podjetniki v Združenih državah v splošnem ravna s svojimi delavci pošteno in liberalno. Oni verjamejo v odprto delavnico, v kateri lahko delavec dela, kadar hoče in se lahko pogodi s podjetnikom. Oni (podjetniki) skrbijo, da delavci dobe pravilno in zadostno odškodnino, ki je odvisna od finančne zmoglosti podjetnika in uspehov biznisa; dalje da se z delavci ravna človeško; da se blagostanje delavca in njegove družine uvažuje od strani podjetnika; da se delavčevu zdravje in njegova udobnost vedno ščitita; da se delavec smatra vedno za druga in ne inferiorno osebo; da se mu tako daleč kot je praktično dovoli kupiti interes v biznisu, s katerim je združen. Mi ne verjamemo, da je on opravičen do glasu v upravi podjetniške lastnine, dokler on nima denarnega interesa in primerne odgovornosti."

To je stara Garyjeva paternalistična kaša, ki jo Gary vsako leto na drug način pogreje in ki se da označiti s par besedami. Gospodar je gospodar, hlapec pa hlapec. Gospodar ukazuje in vodi, hlapec pa mora molčati, delati in ubogati.

Najbolj smešen postaja Gary, ko govori, da so delavci prisiljeni proti njih volji zastavkati, kajti jeklarski trust je že večkrat s silo podrgel delavce, da so sprejeli pogoje, katere jim je diktiral trust. Zgodovina zadnje jeklarske stavke pove, kako je državna policija v Pennsylvaniji terorizirala stavkarje. Padali so policijski kolliči po glavah stavkarjev in policijski jezdecji so poglali svoje konje med žene in otroke. Najeti so bili tudi privatni stražarji in pobojniki, oboroženi s puškami, samokresji, kovanimi napestnicami, ki so imeli nalogo s tarističnimi čini razviti stavko in vponiti stavkarje, da se vrnejo na delo.

Gary zdaj agitira za ustanovitev svetovnega jeklarskega trusta, da bi bili vsi jeklarski in železarski delavci prišli pod tako železno peto, pod kakršno so ameriški. Ako delavec le izpregovori v jeklarni o delavski organizaciji in dobro ne pogleda okoli sebe pred kom govori, že vedo drugi dan v pisarni, kaj je delavec govoril. Tak delavec pride na črno listo, ako ni takoj odslovljen. Lahko gre zopet s trebihom za kruhom po svetu. Tako ravna v trustovskih jeklarnah z delavci.

Spijonažni sistem v jeklarnah je dovršen popolnoma in jeklarski trust je popolnoma dobro poučen o vsakem gibanju, ki prične med delavci za izboljšanje tužnih razmer, v katerih delajo in žive jeklarski delavci.

Garyjeva paternalistična kaša, ki jo postavi vsako leto na mizo javnosti, je pričela presedati. S tako kašo Gary ne bo dopovedal javnosti, da jeklarski trust ravna pravično z delavci in jim plačuje velike mzede. Profiti

jeklarskega trusta, ki jih priobčuje trust sam, povejo razločno in razumljivo, kako jeklarski trust ravna z delavci in kako jih plačuje in v kakšnih razmerah delajo in živijo jeklarski delavci.

SLIKE IZ NASELIN

Pojasnilo o delu.
 Scranton, Pa. — Vsem tistim, ki so me vprašali zavoljo dela po tukajšnjih rudnikih premoga in tovarnah, moram podati nekoliko pojasnila.
 Mesto Scranton je prijazno mesto, stoprocentno razsvetljeno z elektriko. Ima kakih 350,000 prebivalcev, parke, šole, cerkve. Glavna industrija je tu kopanje trdega premoga, kateri je Scranton središče.
 Glede dela v premogarski industriji je še precej dobro, kajti delo je skoraj vsaki dan razen nedelj in ameriških praznikov. Plače pa so različne. Za navadnega delavca (laborer) je plača od \$5 do \$6.22 za osem ur dela. Rudarji zaslužijo več. Odvisno pa je od prostora in od delavca. Vsi tukajšnji rudarji so organizirani v United Mine Workers of America. Premog v tukajšnjih rudnikih je visok od dveh do švanajatih čevljev. So torej različne premogove plasti in žile, katerih je osem. Rovi so oddaljeni od 15 do 20 minut in tako tudi sosednja premogarska mesta. Bliznji slovenski naselbini sta Durga in Vandling. Če ne pri enem, se dobi delo pri drugem rudniku.
 S tem pa ne rečem, da bi jaz koga vabil sem na mojo odgovornost. Vsak je svoje sreče kovač, če pride na pravo mesto in je zmožen dela.
 V Scrantonu imamo slovensko društvo št. 513 S. N. P. J. Priporočal bi vsem tistim, kateri so se naselili v Scrantonu ali v tukajšnji bližini, da bi prinesli prestopne liste k društvu št. 513, ker tako zahtevajo pravila S. N. P. J., kar je v vaš dobrobit v slučaju bolezni.
 Bratski pozdrav! — Ralph Konecnik, tajnik. (219 Reese street.)

Delo za stavbo S. D. D. je prišlo.
 Collinwood, Ohio. — Začela se je dvigati stavba Slovenski delavski dom pod vodstvom Satkoviča. Za stavbo so začeli kopati že dne 1. junija in dne 25. julija bo postavljen vogelni kamen. Pri tem bo proslava, ki se bo začela ob eni popoldne.
 Največ zasluže za poštvalnost gre Zvezi kulturnih društev in oseau slovenskih žena, ker zadnje čase so bile vse prireditve teh organizacij. Veliko so pomagali do urešenja S. D. D. torej vse priznanje in hvala jim.
 Tudi pri semnju dne 29. 30. in 31. maja so se najbolj poštvalno izkazali imenovani, kakor tudi društva pod vodstvom predsednika Zveze kulturnih društev. Hvala gre obenem vsem darovalcem, posebno pa našim slovenskim trgovcem, ki so prikočili na pomoč z denarjem in s raznimi darili, kar je bilo razprodano v korist doma. Vabljeni ste še za naprej, da boste prikočili na pomoč dne 25. julija pri postavljenju vogelnega kamna. Zbirališče bo v prostorih brata Joe Kunciča na Waterloo road.
 Vabljeni so napredna društva in organizacije ter vsi delničarji kakor vse delavstvo in tudi trgovci. To bo vesel dan slovenskega proletarijata v severnem delu Collinwooda. Vai na plan.
 Za direktorij — Anton Mravljec.

Po dolgi "rajši".
 Carona, Kansas. — Po dolgi rajši se je vrnila pečlarica in se zopet oglašala. Dolga je bila ta rajša, ampak še prekratka; časa nisem imela obiskati vseh; preveč so prijatelji raztreseni na vse strani.
 Prvo sem šla na Witt. Ze dolgo se nisva videli a pečlarico, prijateljico, zato sva se pa zdaj toliko bolj veselo zabavali. Prišel je okoli kropečki Anton iz Livingstona in naju peljal trideset milj domov. Kratkotrasili smo se samaki kakor poročeni.
 Na "dikorejšem dej" smo šli fisat, pa so se nam vse ribe skrile. Ker nobena ni marala za nas, smo šli brez rib domov. Klančar nas je naložil na avto in nas popeljal na farmo. Zopet je bilo

veselje, ker Klančar nas je hitro odpredil domov, ko je takozkazalo, da nas ni vjela ploha. Odpeljal nas je domov samo pečlarice, dočim so pečlarji ostali pri njem do drugega dne. Bilo je še veliko veselja in zabave, vozili smo se okrog v družbi, nazadnje pa se razšli kakor ptiči iz gnezda. Zahvalim se vsem za postrežbo. — H. P.

Slabe razmere, ker je družba zaprla rudnik.
 Herrick, Ohio. — Član sem S. N. P. J. trinajst let, a to je moj prvi dopis v Prosveti. Kakor drugi tudi jaz predvsem začnem o delu, vendar pa veliko o delu ne bom pisal, ker dela tu sploh ni. Zaprla so rudnik dne 28. maja in pravijo, da za vedno, ker družba bajne ne more, kriti velikih stroškov. Vendar pa mislimo, da je to samo izgovor. Rudnik je obratoval celih petindvajset let in družba je dosledno imela dosti dobička z obratovanjem. Delavec, ki je vs to dobo garal, je na starost dočakal, da ima roke polne žuljev, drugega pa ni. Poleg tega je še brez denarja. Zdaj naj pa delavec gre, kamor ve in zna s trebihom za kruhom.
 Rudnik je bil po U. M. W. of A. od začetka do konca, dogodilo pa se je, da nihče ne dobi svojega prestopnega lista, dokler ne plača pet dolarjev. Lokal št. 619 namreč dolguje tisoč dolarjev, katere je treba poravnati prej kakor je članom dovoljeno izdati unijske karte.

Dve uri prej, kot sem to pisal, sem govoril z našim uradnikom iz Bellaira, Ohio. Pravi, da nam ne more pomagati. Vprašal sem ga, kje je bil prej, da ni vedel za ta dolg. Odgovoril je, da se vadel in se nam tudi pisali glede doiga, toda mi da nismo hoteli plačati, kar pa moramo storiti sedaj. Zopet sem ugovarjal, da smo plačali še preveč, toda nekdo je odnesel isto, drugi petsto in nekdo drugi več. Kdo je temu kriv? Naši prvaki in voditelji.
 Nikake prilike ni pri nas, da bi lepo uspevale družstvene razmere, kajti naša številka 496 je imela do 35 članov, sedaj pa naa je ostalo v obeh oddelkih še trinajst. Vsakdo gre tja, kjer bi mogel prehraniti sebe in svojo družino. Tako moramo mi napraviti. Naši odborniki so razen tajnika šli. Zato smo bili primorani izbrati nov odbor in je bil za predsednika izbran br. Matt Mohorich, za blagajnika pa John Crnjarič. Člane, ki so še ostali tu, prosim, da se vsi udeležijo seje, ker drugače se ne moremo voditi. Za ta kratek čas vas torej sezivlja cel odbor.

Poszdravljam čitatelje Prote. — John Crnjarič, novi blagajnik pri društvu št. 496 in ustanovitelj številke "Nikola Lenin".
 Iz pisma bolnika.
 Iz Columbusa, Ohio, nam piše rojak Thomas Kerstain, ki se nahaja v državni bolnišnici. Rokaj toži, da je v tej bolnišnici "izgubil vse dušo", zato pa prosil prijatelje in znance, da bi ga šli obiskat. Pravi, da bo šel v staro domovino in prosil sorodnike, zlasti strica Pavla Omara in bratrance Mathew Kompoša ter Andrew Kompoša ter vse znance in prijatelje, da bi mu pisali. Zeli, da bi ga prišli obiskat in bi se skupaj podali v domovino. Piše, da je zelo slab in se mu slabo godi. Njegov naslov je: Thomas Kerstain, Columbus State Hospital, Columbus, Ohio.

Zopet eden škof aretiran v Mehiki.
 Mexico City, 19. jun. — Škof Serain Maria Armora v Tamulipasu je bil te dni aretiran, ker je prezrl zakon, ki določa, da morajo biti vsi duhovni registrirani. Po zakonu bi bil moral škof poslati zvesnim oblastem imenik vseh duhovnov svoje škofije. Ker pa tega ni storil, je policija zaprla vse cerkve v škofiji, njeza pa zaprla. To je omeščalo škofa, da je obljubil dati imenik. Kljub temu se bo moral za govarjati pred sodiščem radi nepokorišne.

Potovanje po Evropi

Med potovanjem po Evropi in med potovanjem po Ameriki je nemala razlika. Opisal je to razliko precej dobro generalni ravnatelj Ameriške ekspresne družbe, ki nam je poslal daljši članek o potovanju po Evropi. V članku je precej točnih podatkov, zato prinašamo izvlečke istega.
 Geslo "See America First" je bilo uspešno, da je veliko Američanov potovalo po svoji domovini, toda poleg tega se je povečalo tudi obiskovanje Američanov v Evropo. Leta 1925 je 366,155 ameriških državljanov posetilo tujezemne države, v katerih ni vključena Kanada. Katera je ona zanimivost, ki privablja toliko Američanov na pot v tujino?

Nedvomno je velik del privlačnosti v različnosti običajev v tujini, s katerimi se Američani radi seznanjajo, zlasti pa različnost potovanja po Evropi. Po vsaj Evropi imajo razrede na vlakih, kar je bilo že davno odpravljeno v Ameriki. V več državah imajo tudi še štiri razrede na vlaku. Prvi razred je samo za domače bogataše in za premožnejše Američane. Drugi razred na železnici je večidel izginil na Angliškem radi udobnosti v tretjem razredu. Angliški večinoma potujejo v tretjem razredu doma, v drugih državah v Evropi pa v drugem razredu. Na Španskem in Portugalskem imajo četrti razred, v katerem imajo po vlakih navadne grobe klopi.

Precej držav v Evropi ima še vozne listke na mljice. Listki so izdani v knjigi in se vsakih toliko milijonov odlične plače. Če se vozijo na večje daljave, imajo navadno popust. Pregledovanje voznih listov je v Evropi bolj pogosto kot v Ameriki.
 Voznih redov v Evropi ne razdeljujejo tako kakor v Ameriki in je včasih celo od železnih uradnikov težko dobiti informacije o vlakovnem redu. Povedni čas v Evropi uveden 24-urni čas, tako da je ob eni pop. trinajeta ura, ob polnoči pa štiriindvajseta. Vlakov ne imenujejo po številkah, temveč po urah. Tako ne rečejo "vlak št. 15", temveč "vlak 7.34."

Znamenito je tudi evropsko razdeljenje vlakov v kupeje, katerih vsak ima svoj sunanji vhod. V prejšnjih časih so imeli kupeje v notranjščini vlaka, zdaj pa jih imajo večinoma vsakaga posebej z zunanji vhod. Zlasti po evropskem kontinentu imajo še vagona s hodnikom ob eni strani in s kupeji ob hodniku.
 Rezerviranih sedežev po evropskih železnih ni, kakor so na primer na ameriških pulmanih. Nekaj železnih svez na Angliškem je, ki imajo pulmane, samo v teh je mogoče rezervirati sedež. Za rezerviranje sedeža, katero je redko po drugih državah, je treba doplačati malo vsoto. V Italiji je lahko rezervirati sedež, toda rezervacija je veljavna samo do par minut pred odhodom vlaka. Pri odhodu je v veljavi pravilo, da tisti sedi kdor prej pride. Po Evropi imajo tudi to navado, kadar se odstranijo s svojega sedeža, potniki puste na njem kak predmet, knjigo, rokavice, klopk ali karkoli, s čemur ohranijo sedež.

Na vlakih v Evropi imajo le majokje pitno vodo. Zato se pa potniki preskrbe na potovanju z mineralno vodo, pivom ali vinom, radi česar vpe prav nič ne pogrešajo. Po obednih vagonih poslužijo samo z obedom, ki je na obednem listu.
 Koliko prtljage je dovoljeno vzeti s seboj na vlak, je vprašanje vsake države zase. Na Angliškem na primer človek lahko vzame velike zaboje s seboj na vlak, nimajo pa nobene ureditve za postrežbo pri odpremljanju in tudi ni ameriškega "checking". Drugod po Evropi je večinoma treba registrirati prtljago. Čestokrat tudi svetujejo, da potniki tzeamejo s seboj samo ročno prtljago na vlaku.

Običaji po evropskih hotelih niso veliko različni od ameriških, vsekakor pa je znamenito, da je čisto najti v Evropi hotele, ki imajo jedila in postrežbo po ameriškem običaju. Po mnogih evropskih državah je treba zadnja leta plačati tudi kolke na hotelske račune. Postrežba po evropskih hotelih je vsekakor draga.
 Hotelski porter, ki je čisto nekaj drugega kakor ameriški postrežilec, je važna osebnost in lahko veliko stori, da si potnik uredi življenje kolikor mogoče udobno.
 Sobe s kopalnicami so vselej posebej zaračunane, dasi morajo včasih nastaniti gosta tudi v sobo s privatno kopalnico, ki raditega ne plača posebnega računa radi kopalnice. Navihvan Evropejec ne v takem slučaju zna poslužiti tudi kopalne sobe.
 Promet na cestah gre v Evropi na levo roko. Nekatera mesta prepovedujejo avtomobilistom trobiti v mestu. Takšnji so posebno poceni v Parizu, dasi je bencin tam veliko dražji. Po večernih urah pa imajo visoko ceno. Avtomobilisti tudi radi ne vozijo ponoči in celo šoferja je težko prisiliti k temu.
 Najbolj neprijetno dirnejo Amerikanca vozna dolgečila po evropskih velecestah za podzemeljske železnice. Ne samo da je treba na te vlake dolgo čakati, temveč so tudi višje in nižje cene za prvi in drugi razred ter za kadišnico. Na voznih listih je označen kraj, kamor potnik potuje in mora tudi plačati za daljavo. Umevno je, da morajo biti radi takih določil tudi nadzorniki na vozovih, ker predgledati morajo, če ni kateri kršitelj plačal za drugi razred in se pelje v prvem. V takem slučaju poberejo od njega doplačilo.

Smrti slovenskega invalida. V zagrebški okolici so našli v gozdu Kameniti stol truplo moškega, ki so ga agnosicirali za 50-letnega invalida Josipa Habjančiča, rodno iz Tuhlija. Zastrupil

ZARKOMET

Napačna razumevanja kritične dobe.
 Trije mladi fantje, dijaki v učiteljsku v De Kabu, Ill., so bili pred nekaj dnevi obojeni na trinajst let zapora vsak radi posilstva, ki so ga izvršili na svoji kolegiji Doroteji Westervelt. Zločin je sledil običajni ponočni vožnji v avtu. Dijakinja je priznala pred sodiščem, da je med vožnjo sedela enemu na kolenih, pustila se poljubovati in vračala poljube. Nepristranska pravica bi morala videti, da je deklica s tem ravnanjem dala precej priložnosti. Toda posilstvo je posilstvo. Ker so bili trije, je bilo preveč.
 Ameriška justica je v takem slučaju zelo stroga, tudi naravnost divjaška, ampak le v gotovih okolištinah in razmerah. Za časa vojne so bila posilstva na dnevnem redu, toda krivcev niso niti aretirali, ker so bili vojski — in ker "nothing was too good for the boys". Slišal sem o slučaju, ko so vojski v nekem taborišču v Chicagu storili neko deklico v toliki meri, da je umrla. Zastonj je njen oče iskal zadoščanja; nihče ga ni hotel poslušati.

Zlodejstva, ki so se dogajala med vojno, niso še danes ponehala. Strokovnjaki v socialni psihologiji razlagajo drug za drugim, da je vojna izzvala seksualno abnormalnost, ki bo trajala še dolga leta. Očituje se v izbruhih raznih drugih norosti kot n. pr. v jazuju in charlestonu, fantastičnih formah slikarske, kiparske in pesniške umetnosti, političnih in ekonomskih hysterijah, blaznih verskih revivaljah ter nekstetih drugih izrednostih. Končno se očituje v množični seksualni abnormalnosti je obsedla šenske kakor moške. Leden zakonik seveda ne upošteva teh izprememb in tako se množe žrtve, ki ne vedo, zakaj so žrtve.

Strahovi iz srednjega veka.
 Barbaraki pomp iz srednjega veka je upijani Chicago. Za hip Chicago ni več Chicago. Kljub temu je še par stotisoč Čilčanov, ki so ostali trezni. Ti vedo, da Chicago prenese še to,

le, ki imajo jedila in postrežbo po ameriškem običaju. Po mnogih evropskih državah je treba zadnja leta plačati tudi kolke na hotelske račune. Postrežba po evropskih hotelih je vsekakor draga.
 Hotelski porter, ki je čisto nekaj drugega kakor ameriški postrežilec, je važna osebnost in lahko veliko stori, da si potnik uredi življenje kolikor mogoče udobno.
 Sobe s kopalnicami so vselej posebej zaračunane, dasi morajo včasih nastaniti gosta tudi v sobo s privatno kopalnico, ki raditega ne plača posebnega računa radi kopalnice. Navihvan Evropejec ne v takem slučaju zna poslužiti tudi kopalne sobe.
 Promet na cestah gre v Evropi na levo roko. Nekatera mesta prepovedujejo avtomobilistom trobiti v mestu. Takšnji so posebno poceni v Parizu, dasi je bencin tam veliko dražji. Po večernih urah pa imajo visoko ceno. Avtomobilisti tudi radi ne vozijo ponoči in celo šoferja je težko prisiliti k temu.
 Najbolj neprijetno dirnejo Amerikanca vozna dolgečila po evropskih velecestah za podzemeljske železnice. Ne samo da je treba na te vlake dolgo čakati, temveč so tudi višje in nižje cene za prvi in drugi razred ter za kadišnico. Na voznih listih je označen kraj, kamor potnik potuje in mora tudi plačati za daljavo. Umevno je, da morajo biti radi takih določil tudi nadzorniki na vozovih, ker predgledati morajo, če ni kateri kršitelj plačal za drugi razred in se pelje v prvem. V takem slučaju poberejo od njega doplačilo.

Smrti slovenskega invalida. V zagrebški okolici so našli v gozdu Kameniti stol truplo moškega, ki so ga agnosicirali za 50-letnega invalida Josipa Habjančiča, rodno iz Tuhlija. Zastrupil

ker je vajeno. Imelo je požar, ki je uničil malone vse mesto; imelo je Haymarket, Iroquois in Eastland; imelo je "sive volkove", klavniški škandal in flu nekaj let že ima voljno korupcijo, butlegarske umore in redne avtomobilne uboje. Navzlic temu še živi in raste. In živelo bo tudi po sedanji nadlogi.

Igratec treh vlog.
 Cenjeni Zarkomet! V Collinwoodu imamo Naceka, ki lahko obenem igra tri vloge. Navidezno je socialist, namreč na jeziku, v resnici pa igra vloge vohuna in butlegarja. Za to trditve imamo cele bušlje dokazov. On sicer pravi, da so v Zarkometu same laži, mi mu pa lahko dokažemo, da v teh vrsticah ni nobene laži. Dokažemo mu, če zahteva; kje je imel njegov ranjki Jakec grob, kamor ga je sam zakopal. Naj torej ne joka za njim. Vohunul je pa tudi. Posta je odbornik neke korporacije samo zato, da je potem lahko izdal tajnosti; vse to se lahko dokaže. Ali ni tako, Nacek s Holmes ceste? Cesto je treba omejit, da se na to kateri drug Nacek čutil prizadetega. Collinwoodski štrigel.

Naš Billy morda pomaga.
 Briand je zopet padel in franš še vedno pada. Za Brianda ne gre toliko, gre pa za frank. Kdo reši frank? Kje je heroj, ki otme frank?
 Naš Billy Sunday je rešil Ameriko. Francozi so bili take dobri in krščanski, da so Jugoslaviji posodili plemenskega žreba (če ni to laži), Američanci pa posodimo Franciji Billyja. On reši frank — pa na pade na dno pekla.

A God's Country!
 Neki butlegar je rekel: "Ako bi ne bilo krukov v Ameriki, bi Amerika že davno propadla. Kruki drže Ameriko pokonci". Morda je mož povedal resnico — Nekdo, ki je nasprotnik krukov, Chicago.

Na plan!
 Jasni, jasni dnevi se bližajo. K. T. B.

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori. (Izrešite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

- Ali je kje prostor, kjer n nobene teže?
- Zakaj se zemlja vrtil?
- Katera žival je prva živela na suhi zemlji?
- Preizkusite vaše znanje. Skušajte si sami odgovoriti in potem primerjajte svoje zaključke s sledečimi odgovori:
 - Ce hočemo biti natančni, moramo reči, da takega kraja ali prostora ni nikjer. V središču zemlje se izgubi vsaka teža, ali ne popolnoma. Teža prihaja od gravitacije ali prirodnega zakonitosti, na podlagi katerega vsaka stvar pada ali teži k središču zemlje. Toda zemlja ni edina gravitacijska sila, ker solnce, luna in druga nebesna telesa tudi vplivajo na nas. Iz tega vzroka teža nikoli ne preneha.
 - Masa, iz katere se je zemlja razvila, se je preje vrtila predno je bila zemlja formirana. Materija je v neprestanem, večnem gibanju, vrtenju, in materijah, vrteča se v ogromnih kolebarjih, ki se je počasi zgostila v obliko krogle, se vrtil še danes kakor vrtačka (otroška igračka), ki se ne zadene ob nobeno stvar, niti ne drgne, da bi se ustavila.
 - Primitivni škorpjon, ki pa ni bil dosti drugačen od današnjega. V silurijški perijodi pred okrog 500 milijon leti — so bili škorpjoni še v morju, nato so se pa navadili živeti na bregu in končno na suhem.

se je z veronom. V pismu izjavlja, da je bil še šest mesecev bolan in da gre prostovoljno v smrt zaradi bede. Zapušta tri nepreskrbljene otroke.

Dve znanstveni ekspediciji: ona na severu in druga na jugu

Severna ekspedicijska napravi čez pet tisoč milj pota. — Druga odpluje v Brazilijo.

Chicago, Ill. — V soboto sta odpluli dve ekspediciji iz Združenih držav na znanstveno preiskavanje. Odpluli sta v nasproti smeri. Ena ladija je obrnila svoj rilec proti severu, druga pa proti jugu.

Kapitan Donald B. MacMillan je odplul iz Viscassetta, Me., proti severu, da s svojimi tovarišmi nabere živalskih, geoloških in botaničnih specimenov za muzej. Ekspedicijski je financiral Frederick H. Rawson, predsednik Union Trust kompanije v Chicagu. Ekspedicijski je poznana pod imenom Rawson-MacMillanova ekspedicijska v arktične kraje za Fieldov muzej v Chicagu l. 1926.

Medtem ko pluje MacMillan s svojo ekspedicijsko proti severu v majhni jadernici na motor, je ekspedicijski kapitan Marshall Fielda na potu v vroče kraje. Ustavila se bo v centralni Braziliji, kjer bodo mr. Cherrie in še dva zoologista preiskali teritorij ob gornjem delu reke Paragvaj. V tem teritoriju še živijo jaguarji, opice, pume, velike divje mačke, mravljinčarji, armarili, razne vrste srn in manjši sesalci.

Brazilsko floro bo študiral dr. Dahlgren in njegovi pomočniki, dr. Nichols bo pa zbiral razno rudo, kamenje, fosile in druge geološke specimene. Ekspedicijski dokončata delo v šestih mesecih. Severna ekspedicijska napravi okrog 5.500 milj pota. Ustavila se bo v raznih arktičnih krajih, da znanstveniki lahko napravijo svoje zbirke. Južna ekspedicijska se ustavi v Rio de Janeiru, nakar se ekspedicijska loči v razne manjše skupine, da izvrši svoje naloge v centralni in južni Braziliji. Južna ekspedicijska bo poznana pod imenom "Braziliska ekspedicijska kapitana Marahala Fielda za Fieldov muzej v Chicagu l. 1926—27."

KOPALKE V EVINEM KOSTUMU.

Dijakinje se nagne kopale v mestnem rezervarju.

South Hadley, Mass. — Prebivalci tega mesta so zadnje čase pili vodo, v kateri se je v zadnjih mesečnih nočeh kopalo več Evinih hčera v Evinih kostumih. Sicer stvar ni nič huda, kajti kopalke so bile mlade, zdrave in čiste dijakinje. Moškimi se najbrže ni studila voda, v kateri so se okopale krasne zastopnice nežnega spola. Sicer pa Čikagani pijejo vodo, v kateri se kopajo ne samo mlade devojke, temveč tudi stari dedci in marsikaj drugega.

Ampak vključ vsemu je v tem mestu zavladalo zadnji teden precejšnje govoričanje radi tistih kopalik, in v petek sta bili uvedeni kar dve preiskavi naenkrat. Eno preiskavo vodi uprava bližnje deklishe visoke šole, kajti govori se, da so bile tiste kopalke dijakinje. Drugo preiskavo pa vodi tukajšnja policija, in sicer radi tega, ker so se kopale v mestnem rezervarju, iz katerega je napeljana pitna voda v vse hiše.

Doslej se še ni moglo ugotoviti, kdo so bile tiste kopalke. Ve se je edino to, da se je v tistem rezervarju tekmo več noči kopalo več mladenk, ki so bile običajne v — nič, to se pravi, da so bile nage.

RAZPIS SLUŽBE V GL. URADU S. N. P. J.

Pri uredništvu Prosveta bo dne 1. julija t. l. izpraznjeno mesto pomožnega urednika. Išče se torej oseba, ki ima veselje in zmožnosti za uredniški posel. Priglasiti se je treba pisмено in navesti kvalifikacija najkasneje do 14. julija t. l. Služba je stalna in so do nje upravičeni le redni člani jednote. Glede plače in drugih pogojev se dobi informacije v pravilih pod naslovom "Pragmatika za uslužbenca S. N. P. J."

Vincent Cankar, preds. SNPJ.

Coolidge ostaja pri svojem omahaškem govoru

On ne odobrava vojaškega vezbanja v srednjih šolah in učiliščih. — Dijaki se upirajo "gosjemu korakanju".

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge ostane pri svojih protimilitarističnih mislih, ki jih je povedal v minelem letu v Omahi na konvenciji Ameriške legije. On ne odobrava vojaškega vezbanja v srednjih šolah in učiliščih.

Ta izjava glede njegovega stališča o vprašanju je bila podana dne 15. junija v Beli hiši in sicer ob isti uri, ko je zbornični odsek za vojaške zadeve izpraševal John Nevin Sayra, predsednika odbora glede militarizma v poduku, glede njegove "komunistične" podpore, ker priporoča take ideje. Sayre je izjavil, da nima njegov odbor nobene zveze s komunisti. Povdarjal je, da zagovorniki militarizma v tej deželi prihajajo z enakimi pritožbami in obtožbami napram drugim liberalnim in radikalnim gibanjem in podjetjem. Povedal je, da je pacifist. Povedal je, da se dijaki na mnogih učiliščih v deželi vpirajo prisilnemu "gosjemu korakanju", ki je zdaj baje cena njih učenja.

"Mistični" zagovorniki je povedal, kakšno stališče zavzema Coolidge napram temu vprašanju. Po Coolidgevem mazonu naj bo vojaško vezbanje samo prostovoljno. Fizične dobrote tega vezbanja so dokazane, ampak kultiviranje vojnega duha se pa obžaluje.

PRIMARNE VOLITVE V PENNI STALE SKORO \$3.000.000.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

V petek je Reedov odsek porabil dobro uro z zaslišavanjem članov Pepper - Fisherjevega kampanjskega odbora, in sicer glede pisma, ki ga je baje pisal William Green, predsednik Ameriške delavske federacije. V tistem pismu je bil priporočen za governerskega kandidata John S. Fisher, in to pismo je Pepper-Fisherjev kampanjski odbor silno izrabljaj v svoji agitaciji, zlasti med delavci, dokler ni Grep podal izjave, da on tistega pisma ni pisal in da je ponarejeno. Predsednik Pepper-Fisherjevega kampanjskega odbora za Allegheny okraj, polkovnik Wood, je pred odsekom izjavil, da je tisto pismo najbrže brez vednosti vodstva odbora v svoji gorečnosti podtaknil kak kampanjski uradnik, v srhu, da pridobi delavstvo za Fisherja.

Jasno je, da je bilo tisto pismo ponarejeno, vendar pa odsek doslej še ni mogel ugotoviti, kdo je faktični krivec.

BORNO UZIVA URADNIŠKE CASTI.

Washington, D. C. — Louis Borno, slavnati predsednik na otoku Haiti, se je zabaval v Beli hiši. Bil je na obedu, ki ga je dala Pan-ameriška unija. Sprejel ga je tudi državni tajnik Kellogg z vsemi formalnimi častmi. Coolidgeva administracija je prišla precej v zadrego zaradi ciničnega obnašanja javnosti napram Bornu in je zaaj priredila družabni program, da napravi na svet vtis, da je Borno priznan kot vladar na Haitiju. Borno je baje zahteval to pozornost.

KOLIKO STANE OTROK?

Zavarovalna družba Metropolitan Life je izdala končni izid svoje študije o povprečnem strošku družine za vzgojo otroka od rojstva do 18. leta. Za družino, katere letni dohodek znaša \$2.500, vsak otrok v tem razdobju stane vsakega skupaj povprečno \$7.238. To vključuje sledeče postavke: Stroški rojstva \$250, prehrana \$2.500, oblačila in delež na stanovanjskih stroških \$3.400, vzgoja (manjši stroški, ki jih družina plačuje iz svojega) \$50, zdravje \$284, zabava \$130, zavarovanje \$64, razno \$570.

Dodatno k tej skupni vsoti je treba navesti tudi stroške za šolanje, ki jih plačuje občina, in ki se cenijo na \$1.100 za vsakega otroka. — F.L.I.S.

Vesti iz Jugoslavije

Pomladitev onemolega starčka v Zaječarju. Koncem preteklega meseca je bila izvršena v Zaječarju operacija, ki je prava senzacija na znanstvenem polju. Šef kirurškega oddelka zaječarske oblastne bolnice, ruski zdravnik dr. Peter Kolesnikov, je po metodi svojega slavnega rojaka, dr. Voronova operiral na smrt obsojenega 28letnega zločinca Iljo Krajana, mu odvzel en testis in del tega testisa vcepil nekemu svojemu kolegi zdravniku že onemolemu starčku 63 let.

Krajan, obojen na smrt radi umora, je sam privolil, da se izvrši na njem ta operacija in da žrtvuje svoje življenjske izdeleke za znanstveno prid.

Operacija se je popolnoma posrečila. Operirani zdravnik, o čegar imena se varuje še tajnost, je že zasupil bolnico in se čuti popolnoma zdravega in normalnega. Operirani Krajan je sicer še v bolnici, vendar je tudi njegovo zdravstveno stanje vedno boljše.

Znaki pomladitve pri operiranem zdravniku pa se še niso pojavili. Po izjavi dr. Kolesnikova, ki je operacijo izvršil, se bodo pokazali šele čez 2 — 3 mesece, ker so se tudi v podobnih operacijah, ki jih je izvršil dr. Voronov z optičnimi žlezami, pokazali znaki pomlajevanja običajno šele čez mesec dni.

Umri je v Celovcu bivši trgovec Franc Zadnikar, rodom Ljubljancan, eden najstarejših celovških meščanov.

Strela ubila tri osebe. Po poročilih iz Podgorice je divjala 30. junija v tamkajšnjem okraju silna nevihta. Prigodilo se je več nesreč. V Beranji je nevihta zalotila na polju več članov nake rodbine. Zatekli so se pod visoko drevo. Strela je udarila v drevo ter ubila očeta in mater; osemletni otrok pa je bil težko poškodovan. Na potu med Tuzo in Podgorico je nevihta presenetila muslimanskega svečenika. Udarila je vanj strela; obeležal je mrtev na mestu.

Važna najdba starodavnega denarja. Posestnik Luka Čič v Gračacu je zadeli nedavno pri prekopanju na svojem vrtu na lončeno posodo, polno bakrenega denarja, v teži nad 60 kilogramov. Na srečo pa je Čič spoznal važnost najdbe ter jo prijavil upravi Narodnega muzeja v Zagrebu. Po izjavi strokovnjakov je najdba zelo zanimiva. Gre za starostalski in afriški denar (kartaki in numidski), ki je prišel v Liko kot material, kaj naj bi se predelal v nakite, kakor so jih za časa rimake okupacije nosili prebivalci teh krajev. Podoben denar so našli pred dvajsetimi leti v Mazinu.

Usoden strel četrtega otroka. Iz Sent Jerneja na Dolenjskem poročajo o tragični smrti tamkajšnjega mlinarja Stanka Kušljanja. Ker so mu v mlino podgane delale škodo, je vzel puško — dvocevko ter ustrelil na podgano, ki se je bila pojavila pri moki, potem pa odlozil puško in šel gledat, ali je podgana zadel. Med tem je štiriletna mlinarjeva hčerka vzele v roke puško, ki se je menda slučajno sprožila in zadela Kušljanja tako nearečno, da je čez pol ure izdihnil. Tragični dogodek je vzbudil v Sent Jerneju splošno sožalje.

Porčova tovarna v Jugoslaviji. Največja ameriška tvornica avtomobilov Ford je predložila po svojem zastopniku ministrstvu trgovine in industrije prošnjo za dovoljenje, da sme v naši državi zgraditi svojo tovarno avtomobilov, pred vsem pa karoseri. V tovarni bi prihajali posamezni deli avtomobilov in bi se tu sestavljali, karoserije pa bi se fabricirale v tovarni sami. Z ozirom na to bi za sedež tovarne prihajala v poštev samo prištaniška mesta, pred vsem Sušak in Split. Za vodjo tega velikega podjetja bo najbrže imenovan naš rojak g. Josip Goričar. Doslej ministrstvo še ni rešilo te prošnje, vendar pa se je nadejati, da ne bo delalo zaprek ameriškiemu podjetju.

Agitirajte za "Prosveto"!

Umri v Ljubljani: Stanislav Soler, sin podpredsednika finančne kontrole, 6 mesecev; Rosa Stacul, trgovčeva žena, 60 let; Ignacija Katarina Soško, usmiljenka, 44 let; Cecilija Sapotnasebnica, 75 let; Cecilija Sapotnik, dninarica, 34 let; Franciška Povhe, zasebnica, 4 mesece; Helena Cajhen, zasebnica, 78 let; Janez Dovič sin delavke, 14 mesecev; Franc Dvornik, gostač 72 let, Vladimir Grigorijev, dnevnica finančne kontrole, 25 let; Ludovika Chulavska, zasebnica, 80 let; Franc Šteblaj, posestnik, 57 let; Josip Kas, davčni služitelj, 52 let; Matej Zupan, poštni uradnik, 50 let; Marija Grabnar, posestnikova žena, 48 let; Ivan Sadar, župnik, 35 let; Marija Kralj, šivilja, 23 let; Anton Rihar, sin pečarja 8 let; Anton Jurjavčič vpojojeni paznik, 76 let; Janko Heinrich, inženjer, 26 let; Ana Zumer, šolska učenkica, 8 let; Pavla Kermavner, dninarica, 28 let; Jože Zdove, dninar, 49 let; Ivan Arbi, sin zidarja, 5 mesecev; Janez Zrnc, čevljar in posestnik, 50 let; Marija Andrejčič, natakarnica, 34 let; Ivana Kornič, zasebnica, 69 let; in Franciška Sušnik žena bajtarja, 48 let.

Iz Metlike. Ustanovitev vodovodne in električne zadrage. — Dne 30. maja se je vrnil na Gračakem vrtu v Metliki ob sijajni udeležbi ustanovni občni zbor vodovodne in električne zadrage. Na predlog dr. Širka je bil izvoljen za predsednika zborovavja mestni župan Ivan Golja, sodni svetnik dr. Širko pa je v daljšem govoru pojasnil pomen in potrebo vodovoda za naše mesto. Poročal je o dosedanjih pripravah občnega sveta. Načrt in proračun za vodovodno in električno napravo je že gotov. Proračun znaša: 2.950.000 Din. V kritje teh izdatkov se ustanovi zadruga, katere pravila so bila na zborovanju predložena in podrobno razložena. Deleži so po 50 Din in jamči vsak član zadrage petkratno za vsak delež. Pri volitvah je bil izvoljen soglasno za načelnika zadrage Dako Makar, za podnačelnika Milan Guštin, za tajnika Konrad Barle, za blagajnika Viktor Weibl, za odbornika Fran Kremsc, v nadzorstveni odbor: za načelnika Ivan Golja, za podnačelnika Otmar Sturm, za odbornike Julij Kopinič, Josip Kamblj, Fran Weiss, Ivan Malečič ml. in Anton Rajmer. Zadruga bo prosila države za podporo. Kakor čujemo, bo štela preko 800 članov, kar svedoči, da se vsi brez razlike živahno zanimajo za to važno gospodarstveno akcijo, valed česar je pričakovati, da bo imela Metlika kmalu lasten vodovod in električno razsvetljavo.

Novi zakon o naturalizaciji bivalnih ameriških vojakov. Zakon, kakršnega je poslanska zbornica izvirno sprejela, se je izključno tical naturalizacije onih inozemcev, ki so tekom svetovne vojne služili v ameriški vojski. Nagnadno pa je senat sprejel dodatek k temu zakonu, ki takim bivšim vojakom dovoljuje, da se smejo povrniti v Združeno državo, ako se sedaj nahajajo v inozemstvu in ne morejo priti v Združeno državo valed kvote. Ameriška legija je odločno zagovarjala ta zakonski načrt. Tudi poslanska zbornica je sprejela dodatek senata in predsednik je vsa postavil podpisal.

Nova postava podeljuje olajšave in onim bivšim vojakom, ki odgovarjajo sledečim pogojem: 1) da so sposobni za ameriško državljanstvo, 2) da so služili v ameriški vojski, mornarici ali "marine corps" nekaj med 5. aprilom 1917 in 12. novembrom 1918. 3) da so dobili častno odpustnico, 4) da živijo v Združenih državah za časa prošnje za naturalizacijo.

Ako inozemski veteran odgovarja tem predpogojem, je upravičen do olajšanega naturalizacijskega postopanja, kakršno je za veterane svetovne vojne veljalo do premirja. Izjema je v tem, da mora osebno vložiti svojo prošnjo in priselci zvesto pred sodnim dvorom. Ta predprava bivših vojakov bo v veljavi za dve leti.

Bivši vojniki in njihove družine smejo priti izven kvote.

Isti zakon nadalje določa, da inozemci, ki so bili ameriški vo-

Novo določbe o naturalizaciji in imigraciji

Dne 20. maja je kongres sprejel tri zakonske načrte, ki se tičejo priseljevanja in naturalizacije. Predsednik jih je podpisal. Ena izmed teh novih postav odpravlja dosedanje omejitve, po kateri ni bilo dovoljeno izdajati "prve papirje" tekom tridesetdnevne dobe pred splošnimi volitvami. Druga nova postava izvzema iz priselješkega zakona od l. 1924 nekatere španske državljane, ki so bili stanovaleci Portorica pred l. 1899. Tretja nova postava se tiče onih inozemcev, ki so tekom vojne služili v ameriški vojski.

Pred volitvami se smejo izdajati "prvi papirji".

Dosedanji naturalizacijski zakon je prepovedal izdajanje prvega državljankega papirja na dan volitve ali tekom tridesetdnevne dobe pred vaako volitvijo. Vsaka inozemčeva izjava o nameri, da hoče postati ameriški državljan (Declaration of Intention) po domače "prvi papirj") je bila neveljavna, ako izvedena vpriči sodnega klerka na dan volitve ali tekom tridesetih dni pred volitvami, vršecimi se v delokrogu dotičnega sodišča. Razlog, zakaj je bila uvedena ta časovna omejitev glede izdajanja prvega papirja, je bil ta, da bi se preprečevalo izvrševanje volilne pravice a strani inozemcev. Poprej so namreč v mnogih državah tudi inozemci, ki so imeli le prvi papir, vživali volilno pravico. Zato so hoteli preprečiti, da bi politični kandidati ustvarili nove volilce tik pred volitvami. Od tedaj pa so vse države — razup Arkansas — razveljavile določbo svoje ustave, po kateri so inozemci s prvimi papirjem vživali volilno pravico. In tudi država Arkansas bo bržkone kmalu odpravila ta privilegij. Ker pa v mnogih okrajih imajo vedno kake volitve, je nekje postalo skoraj nemogoče izdajati prve papirje valed omejenje omejitve. L. 1923 izmed dvanajstih mesecev jih je bilo sedem, kjer niso sodišča mogla izdajati prvih papirjev.

Nova postava odpravlja zgoraj omejitve naturalizacijskega zakona. Od sedaj naprej bodo inozemci lahko šli na sodnjo po prvi papir vsak čas brez ozira na volitve. Ob enem nova postava določa, da se imajo vsi prvi papirji, izdani dosedaj v prepovedani dobi, smatrati za veljavne.

Olajšana naturalizacija bivših ameriških vojakov.

Zakon, kakršnega je poslanska zbornica izvirno sprejela, se je izključno tical naturalizacije onih inozemcev, ki so tekom svetovne vojne služili v ameriški vojski. Nagnadno pa je senat sprejel dodatek k temu zakonu, ki takim bivšim vojakom dovoljuje, da se smejo povrniti v Združeno državo, ako se sedaj nahajajo v inozemstvu in ne morejo priti v Združeno državo valed kvote. Ameriška legija je odločno zagovarjala ta zakonski načrt. Tudi poslanska zbornica je sprejela dodatek senata in predsednik je vsa postavil podpisal.

Nova postava podeljuje olajšave in onim bivšim vojakom, ki odgovarjajo sledečim pogojem: 1) da so sposobni za ameriško državljanstvo, 2) da so služili v ameriški vojski, mornarici ali "marine corps" nekaj med 5. aprilom 1917 in 12. novembrom 1918. 3) da so dobili častno odpustnico, 4) da živijo v Združenih državah za časa prošnje za naturalizacijo.

Ako inozemski veteran odgovarja tem predpogojem, je upravičen do olajšanega naturalizacijskega postopanja, kakršno je za veterane svetovne vojne veljalo do premirja. Izjema je v tem, da mora osebno vložiti svojo prošnjo in priselci zvesto pred sodnim dvorom. Ta predprava bivših vojakov bo v veljavi za dve leti.

Bivši vojniki in njihove družine smejo priti izven kvote.

Isti zakon nadalje določa, da inozemci, ki so bili ameriški vo-

jaki tekom svetovne vojne, kakor tudi njihove žene ter neporočeni otroci pod 18. letom, smejo priti v Združeno državo kot izvenkvotni priseljenci. Zakon določa, da si ti izvenkvotni priseljenci morajo priskrbeti svojo priselniško vizo v roku enega leta po sprejetju tega zakona (t. j. do 26. maja 1927) in da morajo dospeti v ameriško pristanišče, predno poteče veljavnost te vize. Z drugimi besedami, vsak inozemec, kateremu je ta zakon podelil pravico do izvenkvotne priselitve, mora priti v Združeno državo najdalje v roku 18 mesecev po sprejetju tega zakona.

Glede števil inozemcev, ki bodo vsled tega zakona smeli priti v Združeno državo brez ozira na kvoto, vlada razna mnenja. Nekateri člani kongresa so izjavili, da bo novi zakon omogočil prihod kakih 40.000 inozemcev. Mr. Edward M. Lewis, tajnik ameriške legije, je ob zaslišanju pred priselničkim in naturalizacijskim odsekom poslanske zbornice izjavil, da po njegovem mnenju bi predlagani zakonski načrt omogočil prihod le 10.000 oseb, in da je vprašanje, da-li se bodo vsi ti poslužili te predprave. Poslanec Tilson pa je izjavil, da po njegovem mnenju število bivših vojakov, njihovih žen in otrok, ki se bodo poslužili te pravice, ne bo čez 15.000.

Razum, kar se tiče kvote, pa bodo tudi za te priseljence veljale določbe splošnega priselničkega zakona.

Ker se bržkone tudi med našimi rojaki nahajajo taki bivši vojniki, ki niso postali ameriški državljanji, pa se sedaj nahajajo v inozemstvu in ne morejo priti nazaj v Združeno državo radi kvote, bi bilo priporočljivo, da jih njihovi prijatelji opozorijo na novi zakon. Čim bo vlada izdala potrebna navodila, jih naknadno pričemo. — FLIS.

Kavarna v Suratu

Lev Tolstoj.

V indijskem trgu Suratu je bila kavarna, v kateri se je ustavljalo veliko gostov in tujecev iz vseh delov sveta. V tej kavarni so se seznanjali in se razgovarjali.

Nekega dne je učeni perzijski bogoslovec posetil kavarno v Suratu. Bil je moč, ki je vse svoje življenje posvetil preučevanju narave božanstva in je čital in pisal knjige o tem predmetu. O bogu je mislil, pisal in čital tako veliko, da je včasih celo izgubil spomin in je postal precej zmbšan. Prenehal je celo yerovati v boga. Ko je šah slisal o tem, je bogoslovca izgnal iz Perzije.

Ko je vse svoje življenje razpravljaj o bogu, je nesrečni bogoslovec prišel v velike zadrege in mesto umevanja, da izgublja svoj lasten razum, je začel misliti, da ga ni nobenega božanstva, ki bi kontroliralo veselstvo.

Mož je imel afriškega sužnja, kateri mu je sledil na vseh potih. Ko je bogoslovec vstopil v kavarno, je suženj ostal zunaj poleg vrat; sedel je na kamenu in rži na sonce, od sebe pa odganjal sitne muhe. Perzijec se je vadel na divan v kavarni in si naročil čašo opija. Čim je spl opojni strup, ki je pomagal možganom do delovanja, je bogoslovec pozval svojega sužnja skozi odprta vrata.

"Povej mi, nesrečni suženj, ali je bog ali ga ni?" "Seveda je," je odgovoril suženj in je hitro izvel iz malhe pod pazduho lesen kip.

"Tu," je rekel. "To je bog, ki me je varoval vse dni od mojega rojstva. Vsako v moji domovini časti drevo, iz katerega je narejen bog."

Gosti v kavarni so z velikim presenečenjem poslušali razgovor med bogoslovcem in njegovim sužnjem. Presenetilo jih je že gospodarjevo vprašanje, še bolj pa suženjev odgovor.

Eden izmed njih, bil je brahmanec, se je obrnil do sužnja, ko ga je slisal tako govoriti, in mu rekel: "Ti tepec neumni! Kako moreš verjeti, da je mogoče nositi boga pod pazduho v malhi. Samo en bog je, to je Brahma in on je večji kakor ves svet, ker on je ustvaril svet. Brahma je edini, vsemogočni bog in v njegovo čast so ljudje zidali svetilišča na bregovih Gangosa, kjer ga časte njegovi pravi duhovniki, dolgi brahmini. Oni vedo za pravega boga in nikdo drugi kot oni. Tisoč let je že prešlo in vse revolucije, se že prebili ti dobri duhovniki, ker jih varuje njih pravi bog Brahma."

Tako je govoril brahmin, ki je mislil, da bo vse prepračil. Navzroč pa je bil tudi šidovski menalec denarja, kateri mu je takoj odgovoril in rekel: "Ne! Svetišče pravega boga ni v Indiji. Niti pravi bog ne varuje kaate brahminov, temveč Abraham, Izak in Jakob. Pravi bog ne varuje nikogar drugega kakor svoje izvoljene ljudstvo Izraelce. Od začetka sveta je bilo naše ljudstvo njegov ljubljencec in samo naše ljudstvo. Čeprav smo zdaj razkropljeni po vsem svetu, ni to drugače kot da nas skuša bog, ki bo enkrat zbral vse svoje ljudstvo v Jeruzalemu. Takrat bo zopet postavljen čudež starodavnega sveta, svetišče Jeruzalemsko z vsem svojim veličanstvom, Izrael pa bo zagospodaril čez ves svet in vse narode."

Tako je govoril brahmin, ki je mislil, da bo vse prepračil. Navzroč pa je bil tudi šidovski menalec denarja, kateri mu je takoj odgovoril in rekel: "Ne! Svetišče pravega boga ni v Indiji. Niti pravi bog ne varuje kaate brahminov, temveč Abraham, Izak in Jakob. Pravi bog ne varuje nikogar drugega kakor svoje izvoljene ljudstvo Izraelce. Od začetka sveta je bilo naše ljudstvo njegov ljubljencec in samo naše ljudstvo. Čeprav smo zdaj razkropljeni po vsem svetu, ni to drugače kot da nas skuša bog, ki bo enkrat zbral vse svoje ljudstvo v Jeruzalemu. Takrat bo zopet postavljen čudež starodavnega sveta, svetišče Jeruzalemsko z vsem svojim veličanstvom, Izrael pa bo zagospodaril čez ves svet in vse narode."

Tako je govoril šid in soze navdušenja so ga polile. Hotel je reči še več, toda laški misionar ga je presekal:

"Kar ti govoriš, ni res," je rekel šidu. "Ti pripisuješ bogu krivice. Bog ne more ljubiti samo šidu. Tudi če je res, da je bog ljubil Izraelce nad vsemi drugimi, je zdaj že devetnajet sto let, kar so ga razajenili in povsod, da je razarjal njih narod ter ga razpršil po vsem svetu, tako da šidje ne morejo dobiti nobenega spreobrnenca več. Bog ne ljubi nobenega naroda bolj, temveč kliče vse, ki hočejo biti odrešeni, v naročje rimako katoliške cerkve, brog katere ni rešitve."

(Konec jutri)

DRŽAVE, KI SO IZCRPALE SVOJO KVOTO.

Zadnje poročilo državnega departmanta navaja one inozemske države, ki so do začetka junija izcrpale svojo kvoto. To pomenja, da so ameriški konsuli do tedaj že izdali vse priselniške vize, kolikor jih dovoljuje letna kvota. Do 1. julija, ko sadne nove fiskalne leto, se tam ne bodo izdale nikake druge priseljeničke vize. Svobodno mesto Gdansk in Luksemburške sta izcrpala svojo kvoto že konec aprila. Tokom maja se je izcrpala kvota za Čehoslovakijo, Dansko, Finsko, Madžarsko, Latvijo, Norveško, Rumunsko in Švedsko. Začetkom junija pa se je izcrpala kvota za Belgijo in Egipt.

Očividno jugoslovanska kvota ni bila še izcrpana sčetkom tega meseca. Iz dosedanjih podatkov se zdi, da Irako svoje kvote niti izcrpalo ne bo. — F.L.I.S.

NAROČNIKI POZORI

Znamenje (Maj 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napušnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi nastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cleoro za leto \$6.50, pol leta \$3.25, a člani \$3.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawrence Ave.

CHICAGO, ILL.

A. Čehov:
NA SODBI

(KONEC.)

Okrajni sodnik, ki je preiskal mrtvo telo ubite ženske, je bil zadnja priča. Izpovedal je sodišču vse, kar se je spominjal iz posmrtnega protokola. Pristavil je tudi še, da je vse premislil na poti na sodišče. Predsednik je pregledal svetel suknjič zadnje priče in moderno kravato okrajnega sodnika in sam pri sebi si je mislil: "Vasiko nosi danes kratak suknjič, kako da ima ta dolgega? Zakaj ima dolgega in ne kratkega?"

Za predsednikom sodišča so zakrípali čevlji. Pomožni prokurator je vstal in se približal mizi, da je pobral nek papir.

"Mihajl Vladimirovič!" se je pomožni prokurator priklonil in zašepetal predsedniku v uho. "Ta Korejski je preiskal vso stvar z neverjetno brezbrzičnostjo. Brat obtožena niti izprašan ni bil. In vi tudi ne morete kar tako ugrabiti..."

"Kaj morete zato? ... Kaj morete zato? ..." je vzdihnil predsednik in se naslonil nazaj na stol.

Prokurator je zaključil: "Poglejte v dvorano na prvo klopi... moza z igralnim obrazom. To je krajevni denarni mogotec. Pol milijona ima samo v gotovini."

"Res? Izgleda ne... Dobro, dragi moj. Ali napravimo malo odmora."

"Končajmo prej zadevo, potem..."

"Kako veste... se je predsednik obrnil do zdravnika. "Vi torej ugotovljate, da je smrt nastopila takoj."

"Da, kot posledica težkega udarca na možgane..."

Ko je zdravnik kopal, je predsednik pogledal na prazen prostor med prokuratorjem in zagovornikom in vprašal: "Ali imata kaka vprašanja?"

Pomožni prokurator ni dvignil svojega pogleda od "Kajna" in stresel glavo. Zagovornik pa se je zmaknil, zakašljal in vprašal:

"Povejte mi, zdravnik, ali ste mogli napraviti kak zaključek glede duševnega stanja morilca, ko ste pregledovali rano? To se pravi, če velikost rane kaj upravičuje naš zaključek, da je bil obtoženec ravno tedaj božjasten."

Predsednik je svoj zaspani in brezbrzični pogled obrnil na zagovornika. Prokurator je dvignil svoje oči od "Kajna" in pogledal predsednika. Toda to je bil samo pogled, ki ni izražal niti zabave ne presenečenja, izražal je, kar se pravi — nič.

Zdravnik se je obotavljal. "Če smatrate tako silo, a katero je bil zadan udarec... Drugače... Toda, oprostite mi, jaz v resnici ne razumem prav dobro vaše misli."

Zagovornik ni dobil odgovora na vprašanje in ga v resnici tudi potreboval ni. Vedel je, da je tisto vprašanje kar tako na-

stalo v njegovi glavi in pritaklo na žulj pod pritiskom dolga, tiho in sumečih ventilatorjev. Ko je bil zdravnik odšel, kot dokaz. Prvo so pogledali dal predmete, ki so bili prinašeni kot dokaz. Prvo se pogledali kaštan, rokav, na katerem je bil črna rjava madaš krevi. Karlamojev je pojasnil, da je isti madaš prišel tako-le:

"Tri dni pred smrtjo moje žene je Penkov spuščal kri svojem konju. Bil sem tam in pomagat sem mu, pa sem se poneznal s krvjo..."

"Toda Penkov je ravno prisegel, da se ne spominja, da bi bil vi navzoči, ko je on spuščal kri svojem konju."

"Ne vem..."

"Sedite!"

Sodišče je pregledalo sekiro, ki je bila najdena poleg mrtve ženske.

"To ni moja sekira," je izjavil obtoženi.

"Čigava pa?"

"Ne vem! Jaz nisem imel nobene sekire."

"Noben kmet ne more biti brez sekire. Vaš sosed Ivan Timofejevič, ki je z vami tesal sani, je prisegel, da je vaša sekira."

"Jaz nič ne vem... Samo to, da prissem pred bogom, Karlamojev je stegnil svojo roko in pravi: "Prisegam pred mojim pravim stvarnikom, da se ne morem spominjati, kdaj sem zadnjič imel sekiro. Imel sem nekako tako, kot je ta, samo malo manjša je bila, toda sin Proška mi je jo zabil. Dve leti prej

ko so ga vzeli vojakom, je šel v gozd, da seka drva — pa se je igral z otroci in sekira je izgubila..."

"To zadostuje. Sedite!"

Malodajne in nevoljne, da niso hoteli poslušati, je užalilo Karlamojevo. Jazno je pogledal z očmi in na leki sta zažareli rdeči prost.

"Pred očmi boga!" je vzkliknil in stegnil roko. "Če ne verujete meni, pa vprašajte moje ga sina Proška!" Govori i je grobo in se nenadoma obrnil k mlademu vojaku, ki ga je strahil. "Proška, kje je sekira? Kje je sekira?"

Bil je strašen trenutek. Vsi člani sodišča so očividno obsedeli v svojih stoli. Nobeden se ni upal zreti v vojakov obraz. Vaak je storil, kar je mogel dobro, da bi diskreditiral svoja lastna ušesa in da bi živel v prepričanju, da ni prav slisal.

"Jenik, vam ni dovoljeno govoriti strazi," je rekel predsednik urno. Nič ne ni videl vojakovega obraza in groza je prešinila sodišče. Stražnik se je dvignil, postavil se na prste in mahaje z rokama šel in dvorano. Pol minute je pretakel in slisal so se zamolkli glasovi korakov, kakor v nočnih urah, ko je zamenjana straža.

Dvignili so glave vsi in akušali so vsi izgledati, kakor da se ni zgodilo nič nenavadnega in nadaljevali so z delom...

Paraden deček
Anton Čehov. Prevel K.

Santa Scolastica, Sublacu in Rimu; na levi se je pot dvigala proti Sveti votlini. In ugotovil je osupel, da so odkriti kamni na obeh straneh isven črepinjakov bil mnogo bolj svetli nego prej, da je vse polno drobnih odsevov prodiralo svetle nad njegovo glavo. Dan? Ali se dela dan? Benedetto bi bil mislil, da je komaj minila polnoč. Ura bi je v samotanu Santa Scolastica: ena, dve, tri, štiri. Dan je in bilo bi tudi bolj svetlo, ako bi nebo, da si ne dežuje več, ne tvorilo enega samega težkega oblaka od gor pri Sublacu do vrhov za selom Jere. Od daleč se začuje korak; nekdo stopa navzgor proti oboku.

Bil je kravar iz samotana Santa Scolastica ki je slučajno ob tej nenavadni uri nosel mleko k Sveti votlini. Benedetto ga je pozdravil. Oni se je, ko je zaslišal njegov glas, ves prepadel in toliko da ni izpustil posode s mlekom.

"O, Benedetto!" je vzkliknil, ko je spoznal Benedetta. "Tukaj ste?"

Benedetto ga je za Boga milega prosil po kirek mleka.

"Povejte očetom," je rekel. "Porečete, da sem bil onemogel in sem vas za Boga milega prosil malo mleka."

"Ej, da; še dobro! Le vzemite! Le pijte!" je dejal oni sploščivo, ker je Benedetta imel za svetnika. "Pa ste vso noč prebili tukaj? Pa ste se nalovili vsega tistega dežja? Moj Bog, kako ste premočeni! Napilo vas je kakor gobo, tako vas je!"

Benedetto je pil.

"Zahvaljen bodi Bog," je rekel. "za vašo dobroto in ker je mleko tako dobro."

Objel ga je, in še čez leta je kravar Nazareno Mercuri rad pripovedoval, da se mu je zdelo, ko ga je Benedetto stikal v svoje roke, da to ni on; da se mu je vsa kri izpremenila najprej v led, nato v ogenj; da mu je srce močno, močno bilo, kakor prvkrat, ko je prejel Krista v svetem sakramentu; da je hud glavobol, ki ga je mučil že dva dni, nenadoma izginil; da je takrat brž razumel, da počiva v rokah čudodelnega svetnika, in je pokleknil k njegovim nogam. V resnici ni pokleknil, temveč je obstal kakor okamenel in Benedetto mu je moral reči dvakrat: "Zdaj pojdite, Nazareno; pojdite, dragi sin!" Ko ga je tako ljubeznivo napotil proti Sveti votlini, se je sam nameril proti samotanu Santa Scolastica.

Jasna drča je bila prosta dobrih in zlih duhov. Gore, oblaki, celo temni samotanski židovi in mogočni stolp, vse se je v blede svetlobi zdelo pogretnjeno v sapanje. Benedetto je stopil v gostišče, legel na bedno ležišče, ne da bi slekel premočnega oblaka, prekril je roke na prah in globoko zaspal.

ČETIRTO POGAVLJE
Pred sovrznikom.

I.

Bobnenje groma je po dveh prebudilo Noemi, ki ga je za nekaj hipov mogla vendarle zaspati. Spala je v sobi poleg Jeannine in imela duri odprte. Jeanne jo je takoj poklicala. Prej sta se pomenkovali do dveh in izmučena Noemi je po mnogih brezuspelih prošnjah končno vendarle dosegla, da jo je neutrudna prijateljica pustila na miru. Zdaj se je potajila, kakor da ne slisi. Jeanne jo je poklicala znova:

"Noemi! Ta nevihta! Strah me je!"

"Ne, ni te strah!" je odvrnila Noemi razdraženo. "Molči spi!"

"Strah me je! Pridem k tebi!"

"Ne dovoljujem!"

"Torej pridi ti sem!"

(Dolje prihodnjaja.)

Lep in mlad Ivan Ivanič Lapkin je stopal z mlado Ano Samjonovno Zambiticevno, dekletom z nekakšno topim nosom, doli proti obrežju in sedel z njo na klopi. Klop je bila baš ob vodnem bregu med gostim grmičevjem mladih vrb. Bil je to nebeški kotiček. Sedel si in čiva duša te ni videla. Samo ribe iz vode bi lahko zrla nate. Mlada sta imela s seboj vrvi, trnke, vreče, posode s črvi in vse drugo, kar je potrebno. Čim sta sedla, sta takoj začela loviti ribe.

"Veseli sem, da sva nazadnje enkrat sama," je spregovoril Lapkin in se ozrl nazaj. "Veseli ti imam povedati, da veš, Ana, — zelo veliko — ko sam te prvkrat videl... riba prijemlje... veš, poln življenja sem in takoj sem vedel, da moram dobiti nekoga, ki ga bom obojeval in komur povedal svoje pošteno — življenje in trdo delo... u, najbrž bo velika riba... kakor prijemlje... Ko sem te prvič videl — sem se prvič v življenju zaljubil — strastno zaljubil... Ne potegniti še. Naj riba prijemlje... Povaj mi, draga, povej mi — ali mi pustiš upati? Ne! Nisem vradan. Celotno misliti si ne morem tega — ali smem upati... Potegniti!"

Ana je potegnila palico, na kateri je bila vrva, potegnila tudi vrvo in trknila. Srebrna zelena riba se je svetila v zraku.

"Moj bog, saj je ostrži! Pomagaj, hitro Vidil, da se bo izmuznil!" Ostrž se je ispulli s trnka, se premetaval po travi in se obrnil proti naravnemu svojemu bivalšču... akočl je v vodi.

Toda namesto male ribe, katero je Lapkin lovil, je čisto po naključju ujel Anino roko in jo čisto po naključju pritlenil na svoje ustnice. Umaknila je svojo roko, ali bilo je še nepozno. Čisto po naključju so se srečale njune ustnice in poljubila sta se. Da, bilo je čisto po naključju! Poljubljala sta se in poljubljala. Sledile so objube in zagotavljanje... Blaženi trenutki! Toda nič takega ni na svetu, čemur bi lahko rekli absolutna sreča. Če v sreči sami ni prinešan strup, bo pa od zunaj prodrl strup v srečo. To se je zgodilo topot. Ko sta se poljubljala, se je naenkrat razlegel smeh. Pogledala sta na reko in strah ju je spreletel: Solarček Kolja, Anin brat, je stal v vodi in gledal mlada in se ako doželjno smejal.

"Aha, ha! Poljubil!" je vpil. "Prav br! prav br! bom povedal mami!"

"Upam, da boš imel toliko časti in smolca," je Lapkin mrmljal ves rudeč. "N! lepš, da vohunariš za nama. Tudi ni lepo, da bi pripovedoval pravljice, imej čast..."

"Daj mi rubej, pa bom melčal!" je rekel mladenič s častjo v vodi. "Če mi ne daš, pa bom povedal!"

Lapkin je vzel rubej iz žepa in ga dal Kolji, ki ga je stisnil v mokri pesti, zašvignil in odplaval. In vsaj dokler sta ga videla na vodi, se mlada nista več poljubljala.

Naslednjega dne je Lapkin prinesel iz mesta barve in žogo, sestra pa je dala Kolji vse svoje prazne škaticice. Darovati sta mu morala tudi celo pest gumbičev, ki so imeli vrezane pasje glavice. Pokvarjeni deček se je rad igral s temi predmeti, vohunarij je pa za mladima še vedno. Kamorkoli sta šla Lapkin in Ana, povsod je bil za njima. Niti en trenutek ju ni pustil sama.

"Ti pošast ti!" je rekel Lapkin in škripal z zobmi. "Tako mlad še in že tako poln hudobij. Kaj bo le postalo iz njega!"

Skozi ves mesec julij nista mogla mlada ljubimca niti enega trenutka prebiti, se da bi nju gledal Kolja. Tudi pretil jima je vedno, da ju bo zatočil. Pačil se je, jima kazal jezik in zahteval še več daril. Z ničemur se ni zadovoljil in nazadnje je zahteval, da mu Lapkin podari slato uro. Tudi to sta mu morala objubiti.

Nekoč so bili pri mizi in ko so bili ravno sredi oboja, je mladšč bruhnil v smeh in rekel Lapkinu: "Ali naj povem? Aha!"

Lapkin je postal rdeč kot rak in namesto da bi vzel ponujene piškote, je zabel svetil namizni prtič. Ana pa je akočlila izza mize in hitela iz sobe.

Tako se je penavljalo do konca avgusta, do dnava, ko je Lapkin končno vprašal za roko Ane. Oh, kako srečen dan je bil to! Lapkin je tekel v vrt za Koljo. Ko ga je našel, je skoval jokal veselja. Prijel je nagajivca za uho. Tudi Ana je gledala za Koljo in je pritakla v vrt. Prijela je poredneča za drugo uho. Neizmerna sreča je stajala s obrazov Ane in Lapkina, ko sta vlekla za ušesa Koljo in je poredneč stokal in prosil:

"Draga, prosim, draga, saj ne bom nikoli več. Oo-oh! Oo-oh! Opuštitu ti Pustite me!"

Pozneje sta oba izpovedala, da odkar sta se ljubila, nista bila še nikoli tako srečna, kakor v trenutku, ko sta porednemu dečku navijala ušesa.

JUGOSLAVIJA RATIFICIRALA DOLGOVNI PAKT

Beograd, Jugoslavija, 19. jun. — Jugoslovanska skupščina je včeraj s 141 proti 4 glasovom ratificirala pogodbo s Ameriko glede odplačevanja vojnega dolga.

SEZNAM PREDSEDNIKOV SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Sveza slovenskih organizacij—Piknik v nedeljo, 4. julija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springsu, Ill.

Dr. "Danica"—Piknik v nedeljo, 18. julija, na Albert Miskovem vrtu, Lyons, Ill.

Dr. "Zarja"—Piknik v nedeljo, 25. julija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springsu, Ill.

Dr. št. 559 SNPJ.—Vesnica v soboto, 2. oktobra, v dvorani SNPJ.

Dr. št. 86 SNPJ.—Vesnica v soboto, 9. oktobra, v dvorani SNPJ.

Dr. "Franciska Ferrer" št. 131 S. N. P. J., plesna vesnica v dvorani S. N. P. J. dne 24. novembra 1926.

Soc. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 5. decembra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSZ.—Silvestrova zabava v petek, 31. decembra, v dvorani SNPJ.

Dr. "Slovenija"—Maškarna veselica v soboto, 8. januarja 1927, v Narodni dvorani, W. 18th St. in S. Racine Ave.

Soc. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 30. januarja, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 27. marca, v dvorani ČSPS, 1126 W. 19th St.

Soc. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 1. maja, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, J. S. Z.—Silvestrova zabava v soboto 31. dec. 1927 v dvorani S. N. P. J.

NAŠ ZASTOPNIK
Thom Collis, 21. St. 21 S. P. J. in Pueblo, Colo., potuje daj v državi Colorado. Upravitelj da toplo priporoča rojake in še posebno naročnikom, mu grodo na roke in pomaga pri agitaciji za list Prosveta pri prodaji knjig Književne matice S. N. P. J.

Phillip Godina, uprav.

Poslušajte se kampanje nove žlane in pridobite lepo nagrado!

DA SKUPAJ DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v nabavi slad, hmelj, slad in vse druge potrebščine. Poiskaj in se prepričajte, da je doma pri kulinari vedno le najboljši in najcenejši.

Greentown, 11411 Harrison in v dolžnih delavnice dano primeren post pri vaših naročilih. Pišite informacijah nam!

FRANK OGLAR,
4401 Superior Avenue, Cleveland.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

Ima v zalogi sledenče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCİ—izvirna krasna knjiga, vsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00

Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00

Zakon Blagostanje—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiskanov, in doživljaji rojaka, izvirno spopojena s slikami...\$1.50

Zajedaj—resnična povest in prava ilustracija doslej skrivnega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...\$0c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih namreč dosejaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siler, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jančevich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokal, 727 E. 187th Street, Cleveland, Ohio.
John Křifmanžić, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stalar, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarec, 3639 W. 24th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VESTE

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA